

Een beheerplan maken

Handleiding voor perceelteams

Door	Team Biodiversiteit en Beheer (TBB)
Versie	Vastgesteld door TBB
Datum	Februari 2025

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Teams-map Beheren en monitor	3
Contactpersoon Team Biodiversiteit en Beheer	3
Beheerplan.....	4
Vorm van het beheerplan	4
Inhoud beheerplan	4
Stappenplan	4
Participatie.....	5
De pachter.....	6
Vergunningen.....	6
Financiën.....	6
Inhoudelijke adviezen	6
Inspiratie	7
Voorbeelden.....	7
Vragen	7

Inleiding

In dit stuk krijg je van Team Biodiversiteit en Beheer (TBB) antwoord op de vraag: “Wat moeten we doen voor het maken van een beheerplan en waar kunnen we hulpmiddelen en informatie vinden?”

Perceelteams maken voor hun perceel een beheerplan, in samenspraak met de pachter en TBB. Daarin staat waarvoor de pachter het land gaat gebruiken en wat het team en de pachter op en rond de percelen gaan doen om de biodiversiteit te verbeteren en om het landschap te versterken.

Het opstellen van een beheerplan helpt om tot overeenstemming te komen wat er kan worden opgepakt en ook in beeld te krijgen van wat de kosten daarvan zullen zijn.

Het is een levend document dat kan worden geëvalueerd en op basis daarvan worden bijgesteld of aangevuld. Daarnaast kan er in het pachtcontract naar worden verwezen.

Naast het beheerplan moet er een monitoringplan komen, waarin staat hoe de monitoring wordt aangepakt. Daarvoor is ook [de handleiding Een perceel monitoren](#) beschikbaar.

Teams-map Beheren en monitor

In Teams vind je in de map [Beheren en monitoren](#) alle hulpmiddelen, formulieren, contactgegevens, tips, nieuwsbrieven etc. Daarin staan ook alle goedgekeurde beheerplannen. (De map vind je in General > OO Uitgebreide Vrijwilligersinformatie >> 01 Beheren en Monitoren).

Contactpersoon Team Biodiversiteit en Beheer

In het landelijke Team Biodiversiteit en Beheer (TBB) zitten contactpersonen per perceel. Je vindt [hier de lijst met contactpersonen en hun e-mailadres](#).

Dit team heeft ook een contactpersoon voor de monitoring, en bovendien kan je altijd bij Team Biodiversiteit en beheer aankloppen voor advies over beheerplannen, monitoring en andere inhoudelijke vragen m.b.t. biodiversiteit en beheer. De [expertises en contactgegevens vind je via deze link in de Teams-map Beheren en monitoren](#).

Beheerplan

Vorm van het beheerplan

Voor het beheerplan staan sjablonen en voorbeelden in Teams, [in deze map](#).

- Je kunt kiezen voor een basis, + of ++ beheerplan. Hoe meer ++, hoe uitgebreider het plan.
- Houd het gerust kort, vertel vooral wat jullie concreet willen gaan doen.
- Bekijk ook het pachtcontract goed, daar staan algemene voorwaarden in die van belang zijn voor de biodiversiteit. Soms zit er in de Bijlage bij het pachtcontract al een eerste aanzet voor het beheerplan waar je op kunt voortborduren.

Inhoud beheerplan

Maak ook gebruik van de ruimtelijke analyse van je perceel, dat is gemaakt vóór de aankoop. Dat kan je opvragen bij team Ruimtelijke analyse via ruimtelijkeanalyse@landvanons.nl.

Het beheerplan geeft (ten minste) antwoord op de volgende vragen:

- Hoe is het perceel vóór aankoop gebruikt?
- Met wat voor bodem hebben we te maken?
- Hoe functioneert het watersysteem?
- Wat zijn de doelen op het perceel voor:
 - biodiversiteit
 - landschapsherstel
 - landgebruik
- Met welke maatregelen gaan we dit doel bereiken?
- Op welke plek ga je die maatregelen treffen?
- Wanneer gaan we de maatregelen uitvoeren?
- Wat gaat het kosten?
- Hoe gaan we de ontwikkeling van de biodiversiteit volgen?

Een inhoud kan er zo uit zien:

- analyse van het perceel, landschap en landgebruik
- beschrijving van het doel
- maatregelen met betrekking tot biodiversiteit en landschap
- een kaart met de locatie van de maatregelen en indeling van het perceel
- een planning
- een begroting
- een monitoringsplan

Van deze inhoudsopgave kan natuurlijk afgeweken worden.

Stappenplan

1. Kies het format (basis, + en ++) en begin met invullen.
2. Zodra er een concept is kunnen we dat samen bespreken. Dat doe je eerst met de TBB-contactpersoon van je perceel.
3. Daarna wordt het perceelplan besproken in TBB.
4. TBB keurt uiteindelijk een beheerplan goed, en informeert het bestuur van Land van Ons over het plan.

Na elk overleg kan het beheerplan bijgesteld worden. Vaak zijn er heel wat versies nodig voordat het af is, maar het helpt bij het denkproces. Afronding binnen een jaar is wenselijk.

Het kan ook nodig of wenselijk zijn om vóór de afronding van het beheerplan al onderdelen uit te voeren; dat kan na overleg hierover met TBB.

Participatie

Houd rekening met de omgeving van het perceel. Ga bijvoorbeeld met omwonenden in gesprek. En overleg waar zinvol met het waterschap en met lokale buurt- en natuurverenigingen. Het groot afdrucken van een kaart van het perceel, met daarop de maatregelen ingetekend, kan enorm helpen bij deze gesprekken.

Pachters kunnen lid zijn of worden van een agrarisch collectief in het kader van de wet Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). Dat heeft gezamenlijk maatregelen afgesproken om de biodiversiteit te bevorderen en waarvoor ze subsidie kunnen krijgen. Zie boerennatuur.nl. We zijn als LvO niet per se gehouden aan hun plannen, maar raden je wel aan om er kennis van te nemen en na te gaan hoe we elkaar kunnen versterken.

Denk o.a. ook aan de volgende stakeholders en interessante organisaties:

Overheid
Provincie
Waterschap (hoogheemraadschap)
Gemeente
Staatsbosbeheer
Natuur
IVN
Ver. N. Cultuurlandschap
Natuurmonumenten
Provinciale landschappen
KNNV
EIS
Soortorganisaties, bijv: Ravon Sovon Vogelbescherming Vogelwacht Zoogdiervereniging Vlinderstichting
Hoopheggen: deze organisatie zet zich in voor het planten van zoveel mogelijk heggen. Ze hebben veel kennis en ervaring (ook over lokale/historische context van landschap) waar je gratis gebruik van kan maken. Hoopheggen kan helpen bij aanschaf van inheems plantgoed en deels financieren.

Meerbomen.nu: deze organisatie verplant overdadige of ongewenste zaailingen uit natuurgebieden naar boeren en burgers die graag willen planten.

Cultuur

Historische verenigingen

TIP: maak gebruik van de gebiedskennis van de leden van je team en de pachter. Ga bijvoorbeeld eens bij elkaar zitten om op tafel te krijgen welke partijen een rol kunnen hebben in jullie plan.

De pachter

Het uitgangspunt voor de pachter is het pachtcontract. Daarbinnen heeft hij/zij de vrijheid om keuzes te maken in het bouwplan. Het aanleggen van landschapselementen gaat in onderling overleg. LvO streeft op basis van areaal naar 10% voor biodiversiteit.

Vergunningen

Denk eraan dat nogal wat ingrepen vergunningsplichtig zijn. Het kan gelden voor het planten (of rooien) van bomen en hagen, het aanleggen van natuurvriendelijke slootranden etc. Het kan gaan om vergunningen van het waterschap, de gemeente en/of provincie. Doe [de Vergunningscheck](#) om na te gaan wat er nodig is.

Archeologisch onderzoek

De gemeente moet bij het vaststellen van het omgevingsplan rekening houden met het belang van het behoud van cultureel erfgoed. Hieronder vallen ook bekende of aantoonbaar te verwachten archeologische monumenten.

Speelt dit mogelijk ook bij jullie perceel? Hier vind je [meer informatie over de regels die dan gelden voor archeologisch onderzoek](#) (site van het Informatiepunt Leefomgeving).

Er is een archeoloog lid van het team Ruimtelijke analyse.

Financiën

Onderdeel van het beheerplan is de begroting. Land van Ons heeft een voorziening voor het herstel van biodiversiteit en landschap in de orde van zo'n €2000 per ha. Soms schieten we daar ver overeen, maar meestal blijven we eronder. Overleg eerst met het bestuur als er met het beheerplan grote kosten gemoeid zijn.

Soms kun je voor het uitvoeren en betalen van maatregelen samen optrekken met het waterschap of de burens, dan is het belangrijk daar goede afspraken over te maken. Ook is de ervaring dat er vaak giften (incl. crowd funding) of subsidies voor te krijgen zijn, bijvoorbeeld in het kader van plattelandsontwikkeling (LEADER+, GLB, etc.) of voor de aanplant van bomen en heggen. Gemeenten en provincies kunnen je hierover informeren.

Inhoudelijke adviezen

Team Biodiversiteit en Beheer brengt adviezen uit die handig kunnen zijn het opstellen van een beheerplan, het maken van keuzes en het monitoren. Zo zijn er bijvoorbeeld adviezen over slootonderhoud, heggen en bijenkasten. Deze adviezen kan je [hier](#) vinden.

Inspiratie

Voorbeelden

Voorbeeld van beheerplannen vind je [hier](#).

Vragen

Vragen die je jezelf kunt stellen om de creatieve energie te laten stromen:

- Hoe zag het landschap er vroeger uit? Welke elementen zijn er verdwenen? (zie de topo-reis in de tijd uit de ruimtelijke analyse)
- Hoe ziet het landschap er nu uit? Welke elementen zijn kenmerkend voor het gebied? Welke verbindingen tussen natuurgebieden en landschappelijke elementen zou je willen stimuleren?
- Welke plant- en diersoorten komen er van nature voor? Welke soorten zou je terug willen zien?
- Kun je een doelsoort aanwijzen voor je perceel? Bijvoorbeeld de grutto of de veenmol
- Kun je maatregelen uitvoeren om de waterkwaliteit te verbeteren?
- Wie zou je willen betrekken bij het perceel?